

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 2. Quid si testis deponat in absentia infirmi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

dis. Tolerus, lib. 3. Sum. cap. 8. num. 2. dicens esse expressam sacramentum Canonum sententiam, & Summus Pontifex Clemens VIII. interrogatus, respondit præfata moribundum absolvi posse, neque aliter se facturum, neque id unquam suo illo vetuisse decreto. Cuius oraculi testes auriculati fuerunt Bellarminus, & Armachanus, ut refert Egidius de Sacram. penit. disp. 7. Et utin ipsius Patris Francisci Suarez vita refertur tom. 1. de gratia, Sanctissim. Paul. V. ab illo coram interrogatus, quid in hac reserenti deberet, nempe an liceret confessum in absentia Sacerdotis, in extremo necessitatis articulo, ab ipso jam præsentem absolvi, si de penitentia signis ex altantium testimonio confecti? Respondit Pontifex: Licet ei pro sua pietate, atque doctrina, quæ potius videretur, sententiam sequi. Idque vixæ vocis oraculum Suar us ipse multis aperuit. De cuius fide nemo prudenter dubitare potest.

6. Huius ergo communis jam sententiæ ratio desumitur ex Conciliis. Ita enim decernitur in Concilio Arauscano 1. cap. 3. Subito obmutescens (prout statutum est) penitentiam accipere potest, si voluntatis præteritis testimonium, aliorum verbis habet, aut præsentis in suo nutu. Idem habetur in Concilio Carthaginensi 3. In cap. Agrotantes de consecratione dist. 4. & in Carthaginensi 4. cap. 76. & in Leone Episcopo ad Theodorum Epist. 89. prout refertur 26. 9. 6. Et ita ordinatur in Rituali Romano Pauli V. edito anno 1615. in Ritibus de Sacram. Penit. Ubi sic. * Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela ægri deficiat & c. si desiderium confitendi siue per se, siue per alios ostenderit, absolvendus est. * Quid etiam? Dubitare ergo non licet de veritate nostræ sententiæ. Quæ etsi ratione tantum Theologicæ standum esset, æquæ mihi certa foret, ac quæ peccatorum ingenere confessionem per interpretem factam ad absolutionem Sacramentalem sufficere docet: quam omnes Theologi (paucis exceptis, quos à contraria huiusmodi tentav. eximere Casals supra) certissimam censent.

7. Neque audiendus est M. Coquerius in dissert. Theolog. de confes. per litteras, cap. 7. num. 42. Qui auctoritatem Ritualis Romani Pauli V. (quo suam jugulari sententiam animadvertit) elevare maluit, quam ab ea discere, dicens. * Manuale seu Rituale illud privati Doctoris opera confectum esse, & illius auctoritatem non excedere. Neque consensus Pontificis, aut iussio, ut conscriptum fuerit, & divulgatum, confert aliquod pondus rebus, quæ in eo præscribuntur; quia non præcessit sermum, ac sufficiens Theologorum examen, * sic ille Sed contra expressa verba Pauli Quinti in Brevis dato Romæ die 7. Junii anno 1614. In quo testatur dictum Rituale à Congregatione plurim. Cardinalium specialiter ad id deputatorum compositum fuisse: ordinatque ut omnes Episcopi, Archiepiscopi, & c. ab omnibus Parochis faciant inviolabiliter observari. Hæc est Ritualis Romani auctoritas, & obligatio standi rebus quæ in illo præscribuntur; & præcipue, quando tanti ponderis sunt, ut secus operando, periculum animarum imminet, quale in præsentis est.

8. Est etiam hic advertendum, ad absolutionem in isto casu impertiendam, sufficere unius testis fidem testantis infirmum penitentia signa dedisse. Ita Raymondus in Sum. ubi de sepult. in principio; ubi inquit, sic cens. referentur auctoritates. Quæ sequuntur Joann. Sanchez in 1. 4. dist. 4. n. 35. & Gratius, & Felinus apud illum; & cum Zambrano, Reginaldo, & aliis Diana 3. p. tr. 3. ref. 5. Quinimo & ferè omnes addunt, testem etiam infidelem, & hæreticum

sufficere, quia de his præsumi non potest falsum dicere, ut fiat Sacramentum.

QVÆSTIO II.

Quid si testis deponat in absentia?

1. MAJOR est difficultas, si testis in absentia infirmum notificet confessario penitentia signa ab illo data, possit ne postea adveniens sensibus destitutum inventum absolvere? Prima & communis inter Thomistas sententia negat, quia Sacramentalis confessio Sacerdoti absentia facta, illicita, & invalida est. Et contrariam sententiam à Clem. VIII. fuisse damnatam die 20. Junii, anno 1602. docent non pauci apud Deanam sup. ref. 7. Pontifex enim in suo decreto, tanquam falsam, temerariam, & scandalosam hanc propositionem damnavit. Licet per litteras, seu internum confessario absentis sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Cujus quilibet etiam partem divisivè damnatam fuisse, contendunt.

2. Secunda tamen & verior sententia affirmat, talem confessionem esse validam, & in casu moribundi licitam. Ita P. Valentia tom. 4. ubi de Penit. disput. 7. q. 1. p. 1. Filius uxor tom. 1. tract. 7. cap. 1. nu. 121. Bonacina de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. n. 10. Zambranus de casibus temp. mortis, cap. 4. sect. 5. num. 31. P. Henricus lib. 5. cap. 2. n. 7. P. Bard. in Select. moral. lib. 10. quest. 13. Possivinus de officio Curati, de Penit. cap. 7. num. 38. Villalobos in Sum. tom. 1. tract. 9. de Penit. diff. 37. à num. 6. Averla, Gamacheus & Pontus, apud Bard. supra. Tambur. in Methodo lib. 2. cap. 10. §. 1. nu. 13. Philibertus Marchinus, Cardin. de Lugo, & alii, quos citatos sequuntur Dicastillo tom. de Penit. disp. 9. dub. 9. num. 840. Diana p. 11. tract. 7. resol. 31. cum Leandro à Sacram. & Martino à Sancto Joseph. Quibus adhærent F. Franc. à Jesu Maria, Carmelita Excalceatus, in cursu Theol. mor. p. 1. tract. 6. cap. 8. p. 6. num. 144. Trullench lib. 4. cap. 6. dub. 7. nu. 11. & alii apud ipsos. Videatur etiam Diana 3. p. tract. 3. resol. 7. & p. 5. tract. 14. resol. 40. ubi Mancinum Kellisonum, Cælestinum, & alios refer.

3. Eandem sententiam tuentur, ex præclarissimo Ordine Prædicatorum, M. Joannes de la Cruz in direct. 2. p. de Penit. q. 3. dub. 7. conc. 1. §. Nec est idem, ubi sic eam probat. * Quia et si confessio facta sit in absentia Confessoris, absolutio fit in præsentia, & confessor tunc habet moralem notitiam de statu penitentis, & præsentem penitentem absolvendum. * Sic ille. Cui, citato etiam M. Joanne à Sancto Thoma v. to doctissimo, consentit M. Barnabas Gallego tract. de conscient. probab. dub. 7. §. Ex ultim. verb. Et illust. Episcopus Oriolensis, ejusdem instituti, tom. 1. verb. Absolutio, resol. 13. nu. 4. bi. * Digo lo tercero. Con mucha probabilidad puede el Confessor, hallandose presente, absolver al dicho enfermo, en virtud de la noticia que el le dió de sus pecados, quando le escribió la carta. Porque en este caso, aunque la confesion se hizo al Confessor ausente, con todo despues la absolucion no la da, estando ausente, sino presente, & c. Y si un Sacerdote puede absolver al que halla fuera de sentido, si ay testigos que dicen, que p. dio confesion, porque está presente el Sacerdote, quando absuelve; tambien podrá hazer lo mismo en nuestro caso, pues milita la misma razon. Esta opinion tiene Henriquez con otros muchos, y muy graves Doctores, y alli siento, que es muy probable, y que se puede se-

de fequir con mucha fequridad. * Sic M. Acatus. Et non folùm poffe ad praxim deduci, fed debere, tradit noviffimè doctiffimus M. Prado tom. de Pœnit. quæft. 3. de Qualit. & modo Sacram. confeff. dub. 2. num. 51. dicens: * Pro tam extrema neceffitate fufficit quævis probabilitas, ut non folùm liceat, fed teneamur animæ favere, & per nutus, & in abfentia exprimentem figna confeffionis abfolvere, &c. Cui hæc non placuerint, poterit fequendo folutionem datam num. 42. non abfolvere, nifi coram infirmo fint, qui teftificetur de ejus petitione. Sed mihi hoc nimis durum videtur. * Hæc M. Prado. Cum citatis videtur confentire Sylvefter verb. Confeff. 3. quæft. 13. in fine, qui abfolutè dicit fufficere, quòd unus teftis de petitione confeffionis deponat; nec innuit hoc debere fieri in præfentia infirmi. * Si ifta, inquit, contingant, poftquam ager Sacerdotem præverat, puta, quia loquelam perdit, aut furiofus efficitur, ad nutum pœnitentis, vel ad teftimonium eorum, qui audiverunt illum pœnitentiam, vel presbyterum petere, debet ei quidquid poteft humanitatis impendere, abfolvendo, fcilicet, generaliter, & Euchariftiam præbendo, fi id fine periculo poteft. Et in hoc fufficit unus teftis, cum nulli fiat præjudiciu. *

4. Hanc fententiam, cui ut probabiliori à principis intrinsecis adhæreo, probo prima ratione à priori. Quia valor hujus Sacramenti non deficit ex parte materiæ remotæ, quandoquidem petitio confeffionis, & doloris figna in abfentia confefforis exhibitæ, fi fides Magiftri Cafalas adhibenda fit; fecundum omnes Thomiftas, quin ullus dñfenferit, funt materiæ fufficiens abfolutionis: neque ex parte materiæ proximæ; quia confitetur per interpretem exponentem confeffario materiæ remotam: neque ex parte conditionis effentialiter requifitæ; quia quod interpres loquatur in præfentia moribundi fenfibus deftituti, vel in abfentia, nil ad rem facit, nam moraliter abfens eft, qui fenfu caret. Ergo fi cut poteft abfolvi, quando in ejus præfentia teftis deponit de fignis pœnitentiæ, ita & quando in abfentia. Confirmatur: quia Chriftus Dominus folùm exigit à pœnitente, ut fuam confeftentiam Sacerdoti aperiat, quantum, & qualiter poftit; ergo fi non poftit in præfentia illi confiteri, dum ab eodem præfente abfolvatur, validum erit Sacramentum. Nam ut optimè ait M. Prado tom. 1. Theol. mor. cap. 1. q. 6. n. 10. * Quia Sacramenta inftituta funt in favorem fufcipientium, & propter eorum utilitatem, ideo, quod fuerit magis accommodatum faluti animarum, hoc debemus credere fuiffe voluntatem Dei, & Chrifti authoris Sacramentorum. *

5. Secundò probatur, quia licet confeffio explicita, & integra omnium peccatorum, fit neceffaria per fe loquendo ad abfolutionem, non tamen eft neceffaria fimpliciter: urgente enim neceffitate poft funt aliqua omitti. Ergo licet confeffio explicita in præfentia Sacerdotis fit per fe loquendo neceffaria, poterit tamen ex urgente neceffitate per litteras, vel internuntium Sacerdoti abfenti fieri. Nec leve id fundamentum habet in Concilio Arauficano, & Carthaginenfi fuprà citatis, & in Rituali Romano Pauli V. in quibus ad validam, & licitam moribundi abfolutionem, folùm exigitur, quod Sacerdos defiderit conficendi teftimonium habeat. Quod ut patet ex terminis, verificatur, licet in abfentia infirmi hujusmodi teftimonium exceperit. Et ita videtur declaratum ab ipfo Clem. VIII. Archiepifcopo Armacano, de hoc cafu illum confultenti, ut conftat ex ejusdem Epiftola ad P. Egidium Coninch in opufe. de Abfolut. moribundi.

6. Addunt alii idem proful dicendum, inftantes de fignis pœnitentiæ in abfentia infirmi, rati. Ita cum Card. de Lugo tradunt Dicitur Pœnit. diff. 9. dub. 9. num. 840. F. Franciscus à Jellio raria Carmelitanus in curfu Theol. moral. p. 1. tract. Sacram. Pœnit. cap. 8. n. 146. Lander ad Sacram. Pœnit. diff. 5. q. 44. Martinus de S. Jofeph. Baubum, & alii, quos refert, & fequitur Diaz ap. p. 7. Mifc. refol. 31. Quorum ratio eft: quia de dectem confitendi per fe, vel per alios oftendit, licet parat os, qui à videntibus audierint, & relata referant. Et mihi placet: * quia (ut bene ait M. Prado fuprà à n. 12. ex Mag. Baptifta viro doctiffimo fci. nifi tunc, fi fortè in re apponit materiam fufficientem, licet injuria non miniftrando illi Sacramentum, ut quo fortè condemnaretur. * Quod fundamentum magni ponderis eft; & præ oculis habenda materia femper habendum, & juxta hanc regulam operandum, ut docet Monfelinus 1.2. diff. 29. q. 2. cum illo Joannes Sanchez in Selectis diff. 44. n. 1. Quibus confonat Vincentius Baronius Theol. 1. p. diff. 1. fect. 4. artic. 1. fol. 35. & alii in locis, copiofiora verba dabo infra quæft. 6.

7. Cardinalis de Lugo, licet totam hanc doctrinam autoritate Conciliorum, & Pontificum revictus veram cenfeat, nihilominus eam limitat diff. 17. fect. 5. nu. 83. dicens fufficere ad abfolutionem, quando notitia confeffionis data tantum eft de voluntate, & propofito confitendi, fecus fi per litteras, vel internuntium fua peccata illi abfenti referret, quæ ad adveniens præfentem abfolveret. Quia Causa non de confeffione ftricta, fed de latè lumps quantur, quando abfenti Sacerdoti factam, validam, & licitam declarant. Verum hæc doctrina de de mihi difficilis eft: quia confeffio latè fumpta, ut eft, voluntas confitendi figno exteriore confitendi in abfentia explicata, eft fufficiens materiæ abfolutionis, ut ponimus; qui autem per litteras, vel internuntium peccata fua explicite confitetur Sacerdoti abfenti, verè habet voluntatem confitendi figno exteriori illi manifefatam, ergo materiam fufficientem abfolutionis adhibet, ergo fi confitetur poftea adveniens fenfibus deftitutum inveniat, poterit, & tenebitur Sacramentaliter abfolvere. Hæc ratio me iudice intentum convincit. Mirum enim effer voluntatem confitendi expreffam, fine actuali confeffione, ad abfolutionem fufficere, & tamen cum actuali peccatorum exprefione conjuncta infufficientem effe! Ergo incredibile prius effer dicitur à Cardin. de Lugo conftitutum. Et ponitur jure, quod Clemens VIII. declarare intendit invalidam confeffionem explicitam abfenti factam, non tamen latam, & implicitam, ut ipfe Cardin. de Lugo fatetur, approbaverit!

8. Respondent aliqui, poffe animum pœnitentis mutari, vel nuntium fallà referre, & idèò confeffionem explicitam, in qua peccata figillatim fpectant, numero exponuntur in invalidam effe. Verum hæc fuppoftio frivola eft. Quia idem dici poftet, quando voluntas fola confitendi innotuiffet confeffario per alios in abfentia, quinimò, & in præfentia infirmis fenfibus deftituti, & tamen valida eft confeffio, & abfolutio.

9. Unum ego inter unam, & alteram confeffionem invenio difcrimen, quod moribundi per teftes, vel litteras, expreffis peccatis, vel fola voluntate confitendi, valida quidem, & licita eft: alterius vero, qui abfque urgente caufa, per litteras, vel internuntium

tium Sacerdoti absenti confiteretur, postea ab eo præsentem absolutionem obtineret, illicita est, & sacris Canonibus prohibita, cap. quem pœnitentem, & similis de pœnit. disp. 1. & cap. omnis utriusque sexus, de pœnit. & remis. Et ita suadet universalis Ecclesiæ consuetudo præceptum confessionis sic exponens, expedit enim, ut confessorius ante absolutionem examinet conscientiam, & dispositionem pœnitentis, & quantum fieri possit, de illa certificetur.

10. Hanc tamen conclusionem ego limitarem, si postea adveniente confessorio, se pœnitens accusaret, dicens: Accuso me de omnibus peccatis, quæ per litteras, vel internuntium tibi declaravi. Ducor, quia notitia confessorii, extra confessionem adquirenda, sufficiens est ad absolutionem, additis coram ipso verbis accusationis, ut docent communiter Theologi, teste Suarez disp. 22. sect. 6. nu. 5. Nec dissentire possunt Vazquez q. 91. art. 4. dub. 4. & Card. de Lugo disp. 15. sect. 5. cum asserant pœnitentem posse confiteri peccata, quibus confessorius præfens fuerat, dicendo: Accuso me de peccatis heri commissis, quæ tu benè nosti. In his enim circumstantiis ratio legis omnino cessat, quia per signa externa in præsentia exhibita, confessorius moraliter certus redditur de præfenti dispositione pœnitentis. Addo; si pœnitens extra casum necessitatis bona fide per litteras, vel internuntium Sacerdoti absenti confiteretur, & hic postea adveniens, absque nova in præsentia accusatione, præfentem illum absolveret, Sacramentum validum fore. Quia ejus valorem solum poterat impedire mortale pœnitentis peccatum in actuali susceptione commissum, quo quidem bona ejus fides non compatitur, si confessorius bona, si mala illum absolvat.

11. Ad decretum, seu declarationem Clem. VII. ab adversariis ubi supra objectam, damnat is propositionem illam: Licere per litteras, vel internuntium confessorio absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Respondet Aversa, quem citatur sequitur M. Joannes Martinez de Prado tom. posthumo de Pœnit. q. 3. de qualitat. & modo Sacram. confes. dub. 2. nu. 49. Clementem VIII. solum intendisse damnare copulativam, & absolutionem absenti collatam: Confessionem vero div. sim. confessorio absenti factam, non pro omni casu, sed tantum, quando nulla urgente necessitate, fit. Alii verò iniquant Pontificem non damnavisse propositionem illam in sensu div. sivo, utramque ejus partem determinatè attingente, sed in copulativo, propter absolutionem absentis. Hanc expositionem primus adhuc P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 21. sect. 4. num. 10. Quem sequuti sunt Filiucius, Villalobos, B. canus, & tanquam probabilem eos citatos admittit Diana 3. p. tract. 3. resol. 7. Castro Palao tom. 4. de Pœnit. tract. 23. punct. 5. nu. 8. & punct. 8. nu. 9. pro se referens Cerolam, Valentiam, & Reginaldum. Quibus adde Marcum Vidal in Arca vitali, tract. de Pœnit. n. 19. fol. mibi 427. & num. 61. fol. 430. & à nu. 88. fol. 430. Martinum de S. Joseph in Monit. Confes. tom. 1. lib. 1. tract. 6. de Pœnit. num. 6. Ludov. Caspensem, & alios. P. Bard in Select. mor. lib. 10. q. 13. num. 39. & 40. Tambur. in Methodo exped. confes. lib. 2. cap. 10. §. 1. n. 13. Dicastillo de Pœnit. disp. 9. dub. 3. nu. 840. & in eadem veniunt Aversa, & Prado sup. dub. 2. n. 49.

12. Dices præfatam expositionem jussu Clementis VIII. expunctam fuisse in P. Suarez, ergo, & in reliquis, qui post illum scripserunt, expungenda est, non defendenda. Respondeo Clementis decretum

Part. II.

non ob illius falsitatem, sed ob aliud longè diversum motivum prodidit: quo proinde lapsu temporis cessante, expositio primo adhibita invaluit, & in novis editionibus fuit restituta. Quodnam fuerit? Non conveniunt Doctores. Quidam censent expositionem illam eò expungi mandatum, quod Pontifex ægrè tulerit nostrum Suarium ipsius decretum, statim, eo vivente, interpretatum fuisse. Ita cum aliis Bard in Selectis lib. 10. q. 13. nu. 39. & 40. Alii, quia Suarez tentavit suadere expressionem voti confessionis, aut contritionis, nullo peccato expresso, si per litteras, si testimonio proprio, vel alieno, Sacerdoti absenti factam, esse materiam omnino certam, urgente necessitate, cum tamen dubia sit. Ita Vincentius Baronius 1. p. Theol. mor. contra Caram, disput. 1. sect. 4. §. 2. & ult. fol. 40. & 45. (Sed quidem nullum apud Suarez hujus omnimodæ certitudinis ab eo adstructum argumentum reperitur, nec illam sententiam, ut omnino certam, sed ut sibi probabiliorē edidit.) Alii, quia nonnulli mentem Suarez non callentes, præfatam confessionem extra casum etiam necessitatis licitam ab illo existimari, falso injungebant: quapropter Pontifex, dum res magis non explicaretur, suo decreto comprimere oportere censuit. Ut refert Aversa teste Baronio, fol. 44.

13. Ceterum genuina ratio prohibendi expositionem Patris Suarez, qua Pontificem in sensu copulativo, non in div. sivo propositionem illam damnavisse, interpretatus est, alia non fuit, quam quorundam temerarium ausum cohibere, qui hac expositione permixta, contendebant, ex illa evidenter, aut saltem valdè probabiliter deduci, singulas propositionis copulativæ partes div. sive defendi posse, non obstantē decreto Clementis: ac proinde nulla censura affectam fuisse aliquorum opinionem, quos refertam infra q. 7. n. 4. asserentium, licitum esse in casu necessitatis absentem absolvere, si in præsentia confessus fuerit: sicut licet absenti confiteri, dum in præsentia absolutio conferatur, & validam esse absolutionem ab absenti collatam, sicut & confessionem absenti factam. Quam quidem opinionem æquè damnatam declaravit Pontifex, ac quæ integrum Sacramentum inter absentes confici posse defendebat. Cui dum primum innotuit P. Suarez non contravenisse, quia absolutionem in absentem in nullo casu licitam, imò nec validam post decretum Clementis admisit, ejus expositio communi plausu recepta fuit, & in communem utilitatem operibus restituta, & ab aliis, ut probabilior admissa.

14. Hæc si peccato animo omnes legissent, nil in eximio Doctore, quod morderent, invenissent, sicut nec in aliis, qui hanc expositionem amplexati sunt: quam eisdem ferè verbis tradit Filiucius tom. 1. tract. 7. de Sacram. Pœnit. cap. 1. q. ult. Cui tamen novissimè doctrinam damnatam enormiter imposuit Neothericus quidam, apud Ludovicum à Concept. tom. 2. exam. disp. 1. sect. 1. litt. A. num. 9. Sed à tanta calumnia ipsemet Filiucius expressis verbis se purgavit, in eodem tract. 7. cap. 5. n. 122. ubi loquens de casu necessitatis, inquit: * Ut diximus cap. 1. q. ult. in tali casu, satis est confessio in absentia, modo absolutio sit in præsentia. * Quod expressius tradiderat tract. 5. cap. 4. num. 80. & 81. dicens: * Non posse absolutionem sacramentalem ferri in absentem, & contrariam sententiam esse falsam, & improbabilem. * Quid clarius?

S. UNICUS.

*Confessarium cum animadversione in
Baronium.*

14. **P**ro hujus gravissimæ quæstionis coronide rogabis, an moribundum, qui confessionem in absentia confessorii petit, si hic postea accedens mortuum inveniat, possit adhuc peccatis sacramentaliter absolvere? Non desunt, qui partem affirmativam sustinuerint innixis auctoritatibus Thomæ petitæ ex Opusculo sexagesimo quinto de Officio Sacerdotis, §. De causâ et in confessione habenda, ubi sic dicitur: *Si infirmus petit pœnitentiam, & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus, vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum. * Verum contraria sententia est omnino certa ex cap. Multiplex, dist. 1. de Pœnit. ibi: *Quod manens in corpore non receperit, consequi exutus corpore non poterit. * Et ex Tridentino sess. 14. Can. 9. * Si quis dixerit absolutionem sacramentalem non esse actum judiciale anathema sit. * Unde Caramuel in Theol. Fund. in secunda editione Romana nu. 1878. * Conclusio, inquit, hæc anima separata à corpore non potest à peccatis absolvi, est certa apud Catholicos. * Vide Amadæum tract. de Pœnit. propos. 19. in fine, ubi pro valore confessionis absentis, verbis ex præfato opusculo fideliter excerptis utitur.

15. Ceterum hujus loci allegatione, quasi Oestro percutus Baronium in Amadæum irrumpit disp. 2. sect. 3. fol. 22. & 223. & de enormi impolitura præfati Opusculi 65 expostulat, illum carpens, quod D. Thomæ, tanto Doctore indignum, opus adscripserit. * Non adeo, inquit, perversi, aut obtusi criterei, in recensendis auctorum libris, Amadæus est, ut nisi excasset animi libido carpendi D. Thomam, non posset facile cognoscere illud opusculum, nec stylium, nec traditionem, gravitatem, & modestiam Sancti Doctoris respicere. Nam ut omnem infinitam argumenta: Sancto Doctore omnino insolens est quodcumque convicium, aut verbum asperius dictum, &c. At Sacerdotes, qui aliquid peccant in administratione Sacramentis, stultos, & fatuos vocat Author illius opusculi, quod à D. Thomæ adeo alienum est, ut per dicam Sacerdoti, sed neque etiam Atheo, stultitæ & notam voluerit insultam, contentus opinionem stultitiæ notasse. * Hanc Divi Thomæ modestiam Amadæus in toto suo opusculo imitatus est: utinam & Baroni, cujus famulus liber tot in Amadæum probris, & calumniis scatet, ut vel ex hoc confingendus venisset, nisi præviè, vix prius à luce positum, dum adhuc sub prælo esset, velut in utero suffocasset prohibito Summi Pontificis Alexandri VII. in Bulla, Cum ad aures, proprio motu expedita die 26. Junii, anno 1665. propter quasdam censuras, quas laudatas, & insertas sibi trahit, non veritus fulmen Apostolicum, quo in præfata Bulla feritur, ubi sic: * Nec in libris, aut etiam scripturis publicis, vel privatis illas alleget, sub pœna excommunicationis lata sententiæ, cujus absolutionem nobis, ac Sedi Apostolicæ reservamus, &c. Insuper libros, & opera in quibus præfata censura quomodolibet continentur, laudantur, & defenduntur, Apostolicâ auctoritate prohibemus. * His tamen non obstantibus Vincentius Baroni, nec opus prælo subtraxit,

nec à divulgatione abstinuit. Hæc fuisse illius Baroni Apostolicam reverentia!

16. Laude verò fraudandus non est, quod præfatum Opusculum sexagesimum quintum, quod in Italia Angelici Præceptoris circumfertur, alienum à D. Thomæ pronuntiet, & ab ejus opusculis ratum non fuisse doleat. Quod jam præfatus Amadæus in editione Matritensi, anno 1664. ab intertitiæ dissonantiam expendens concludit: *Propter mihi suadeo illud opusculum non esse Divi Thomæ. Quod efficaciter probatur ex eo quod ejus auctor ad errorem comprobandum duplici abusu est usus alio ex cap. Multiplex, dist. 1. de Pœnit. ubi contra-rium expresse deciditur, verbis supra dictis: quod manens in corpore non receperit, consequi exutus corpore non poterit. Alio ex cap. a nobis de sent. excommunicatæ extra rem omnino est, quia in eo tantum est sententia de absolutione ab excommunicatione, quæ etiam defuncto conferri potest. Sed ab ista non valet argumentum ad absolutionem à peccatis, de qua Author opusculi loquitur, ut evidens legentibus non datur locus violentæ expositioni, quam nec repugnantem Baroni adhibet, fol. 216. Quod propter melius, veritate comperta, Opusculum illud sexagesimum quintum ad alterum D. Thomæ opus judicavit, & neciter dubitavit Sancti Doctoris opera admittendum, sed ut certissime eum excludendum, credendumque, Sic cecidit Baroni, licet contra regulam, quam ex impetibus humana statuit Paulus Nazarius in Opusculo de fide D. Thomæ Aquinatis, fol. 11. dicens: * Inter Opuscula Divi Thomæ, ea quæ minoribus excelsis tractatibus, tabquam dubia recipienda.*

17. Sed restat adhuc Baroni quærela, quod Amadæus in editione Valentina, & in Lugdunensi 1664. omiserit Textum ex cap. Multiplex, dist. 1. nobis. Fateor, sed non castiganda fraude prænot, ut temere dixit Baroni. Sed quia sententiam rectoris contentus, de authoris fundamentis, ut ad causam quam ibi agebat, de more illi est, non curavit. Etenim, si is fuisset illi animus, quem affixit Baroni, fidias instruendi Angelico Præceptori, non omisit erroris subdolum à præcatis juris capitibus petam, cum ex illis potissimum, & novum insidiarum comparare potuisset; non solum erroris sententiam immulando, sed inscitia quoque arguendo, ut potest duplici juris capite petitam, alio expresse contra alio extrarem adducto. Nullius ergo criminis excusari Amadæus potest, nullius impolitura, nec occasionis loci. Quia nec opusculum affixit, nec verba diminuta exceperit, nec errorem excusantia ossit, sed quæ potius cumulabant. Non ergo imula instruxit.

18. Sed novum non est Baroni Amadæum diarium instructorem fingere, etiam ubi ab alio calumniis D. Thomam vindicat. Quo satis claudit, nec Amadæum impugnaturum legisse. Quia alios auctores! Unum modo in exemplum adducam. Amadæus Guimenius tract. de Teologia, 6. fideliter refert Diani verba p. 10. tract. 1. quod 60. sic scribens. * Ex dictis à fortiori patet relictam esse opinionem D. Thomæ, Divi Antonii, brielis, & Richardi, quoscit & legitur Syreth verb. Teiniam, q. 3. nu. 2. asserentium licitum esse mere in die jejunii eleuatia ex saccharo condita, ut solam delectationem. * Se Diana in quem propterea, tanquam in relatiorem infidelem opinionem D. Thomæ; & in Thomam Hurtado ejusdem criminum rum rom. 2. pariat. res. tract. 10. cap. 7. num. 16. inveni-

tur Amadeus ubi supra, Divi Thomæ verba, pro ipsius vindictis, illi opponens: * Dimittit enim ultima, quo non paucis occasionem errandi præbere potuit. Nam cum D. Thomas scripsisset electuorum usum jejunium non solvere, illico subiunxit: *Nisi in fraudem jejunii quis sumeret, aut si eis, quasi alius cibus uteretur, ad famem extinguendam.* Hæc Amadeus in obsequium Angelici Præceptoris. Quis, rogo, his prælectis, Amadeum laudibus à Baronio cumulandum non speraret? Sed referre pudet: Calumnias, calumniis cumulat. Et cum Dianam, & Hurtado, D. Thomæ verba truncantes carpere debuisset, Hurtado incolum relinquo, in ejus locum Amadeum suffecit, ut eum æquæ, ac Dianam immisericorditer proscinderet, *disp. 1. fol. 122.* * Notam, inquit, uterque Divo Thomæ inurit foedissimam, lachrymis eluendam. Sic enim illum accusat Amadeus, delatore Diana, si vera ex illoriferat: Nec enim licuit adhuc Dianam consulere, &c. Si vera sit Diana, & ex illo Amadei accusatio, non potuit atrocius flagitium impingi Divo Thomæ, &c. Si verò temere, & falso totius Ecclesiæ Præceptor inculcatus sit quasi palpo, & voluptatis illicitæ Magister, judicet Christianus Lector, par ne unquam calumnia instructa sit, & audita. * Et his non contentus, folio 124. Divi Thomæ verba, prout apud Amadeum ipse vindicem, fideliter excerpta invenit, exhibens sicerato exclamat. * Hic tuum Lector judicium appello: num Diana, & Amadeus iniquissimam Divo Thomæ calumniam instruxerint? * O Baronio! alius tecum contendat: tam ingrati animilabem quis ferat?

19. Sed mortuus eruentos lubens condono, & Christiani Lectoris judicium ad aliqua ex dictis ponderanda voco. Primum, quod, ni Baronius ipse ultro fateretur, nequiret absque temeritate judicari, ipsi scilicet, adhuc non licuisse Dianam consulere. O Macie humilitate virum! Quod alios auctores non legerit, mirum mihi non acciderat, quia copia caruit, ut ipse testatur, fol. 51. *Vix centesimam, inquit, habui librorum, quibus Amadeus ab utitur ad suam causam.* Unum verò omnibus mirabile fuit, hominem tanta librorum inopia laborantem, & tot occupationibus distractum, ut nec Dianam, qui præ omnium manibus est, consulere licuerit, autum fuisse suscipere provinciam respondendi Opusculo Amadei Guimenii, qui non rationum pondere, sed testimoniis tantum Doctorum fidelissimè excerptis, copioso, & gravi testimonio numero, quam agebat, causam comprobavit. Quem proinde, in quaestione facti, impugnare, auctoribus non relectis, & locis non collatis, impossibile prorsus erat: & maxime Baronio, qui, ut ipse testatur, libros nec à tergo viderat. Quinimò (ut ex ejus testimonio aperte intelligitur) quam plurimum eorum, nec nomen audierat; idèque Amadeum illos confinxisse, præ eruditionis copia, stomachosus evomuit.

* Placuit etiam, inquit, Amadeo, confingere, qui nunquam scripserunt, nec usquam extiterunt. * Nullum verò hujusmodi auctorem, nec in syllabo, nec in toto suo famoso opere ausus est nuncupare, ne de aperta falsitate convinceretur. Nullus enim apud Amadeum confictus invenitur, licet plures Baronio, & in Theologia morali parum versatis prorsus ignoti.

20. Alterum notatu dignissimum est, quod Baronius ea calumniandi libidine æstuaverit, ut Amadeum, Divi Thomæ accusatorem traducat, ubi advocatum, & ab aliorum calumnia vindicantem reperit. Verba illius recole. Quid ad hæc Baronio? Nec Amadei locum tibi consulere licuit? Vel concedas,

vel ex ore tuo clamabo: *Parem unquam calumniam instructam, & auditam non fuisse. Nec potuisse atrocius flagitium Amadeo impingi.* Nullam ergo calumniam, ne dum iniquissimam Divo Thomæ Amadeus instruxit. An Baronius Amadeo: *Hic tuum Lector judicium appello.*

Q V Æ S T I O III.

An moribundus, qui non audiens, neque loquens, dubia doloris signa exhibet, absolvendus sit?

1. **S**I doloris signa constiterit fuisse exhibita, in ordine ad claves, constat ex dictis absolvendum. Difficultas solum est, de aliis doloris signis, de se indifferentibus. Uti si, v. gr. moribundus pugno pectus pulset, oculos ad cælum tollat, vel aliquam imaginem devotè respiciat, præsentem Sacerdote, vel aliis testificantibus.

2. Moribundum prædicta doloris signa exhibentem non esse absolvendum, tradunt Bonacina, Joannes Franc. Suarez, & Thom. à Jesu, apud Dianam 3. p. tract. 3. resolut. 2. & contentire videntur P. Suarez disp. 23. sect. 1. n. 12. Filiucius tract. 7. cap. 5. num. 120. & Vazquez hic quæst. 91. artic. 2. dub. 1. nu. 1. Qui asserunt, infirmum, quamvis contritionis signa præbentem, absolvi non posse, si nullam fecit mentionem confessionis, eam petendo, seu vocando Sacerdotem, saltem nutibus, seu ipsi confessario dicendo, se dolere de peccatis. Eorum fundamentum est, quia ea signa, de quibus supra, non videtur exhibita in ordine ad claves, quæ relatio est omnino necessaria ad absolutionem. Nam ut definitum est in Tridentino, sess. 14. *Can. 9.* sine confessione nequit esse absolutio: ergo cum illa signa rationem confessionis habere non videntur, nequibit moribundus absolvi virtute illorum.

3. Contraria tamen sententia probabilior est, in praxi quæ omnino tenenda, cum Layman lib. 5. tract. 6. cap. 8. Henriquez lib. 3. de Pœnit. cap. 10. n. 7. & 8. Lugo disp. 17. sect. 2. nu. 29. Zambrano, Pharaonius, & alii, quos sequitur Diana 3. p. tract. 3. resolut. 2. Probatur primo optima ratione, quam ex Layman desumpsit Lugo. In mortis articulo quilibet præsumitur desiderare optimum suæ animæ remedium. Ergo signa doloris, & pœnitentiæ, in eo articulo exhibita, censeri debent relata à pœnitente ad sacramentalem absolutionem. Confirmatur, quia neque adversarii negare possunt in his circumstantiis dubium saltem generare, an fuerint exhibita in ordine ad claves? Indubio autem, an sit materia sufficiens absolutionis, absolvendus est moribundus, ut bene Lugo supra nu. 31. Ecce tenet M. Texeda tom. 1. Theolog. moral. lib. 2. tract. 3. controvers. 10. nu. 9. * Quod ad eò, inquit, verum est, ut si dubitetur de sufficientia signorum pœnitentiæ, in mortis articulo constituti; adhuc tamen pœnitens absolvendus est, ne maneat suæ spiritualis salutis remedio destitutus: & alias pœnitens ratione dubii est in possessione, ut absolvatur, saltem sub conditione. * Et nequit dissentire Vincentius Baronius, ut pluribus ex illo excerptis, probabo quæst. sequente numer. 39.

4. Secundò probatur, nam quando dubitatur, an signa oriantur ex contritione de peccatis, an ex angustia